

POJĘCIE I ISTOTA INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

dr Magdalena Dalecka-Zaborowska
Katedra Zarządzania Strategicznego i Marketingu

Plan prezentacji:

1. Pojęcie integracji.
2. Przesłanki integracji europejskiej.
3. Motywy integracji europejskiej.
4. Warunki integracji europejskiej.
5. Modele integracji europejskiej.
6. Plany integracji regionalnej po II WŚ.
7. Okresy integracji politycznej w Europie.
8. Mechanizm współzależności.

Pojęcie integracji

- **Integracja** – jakaś forma scalania lub wiązania czegoś z czymś, przy czym wiązanie nie musi oznaczać scalania;
- **Integracja europejska** – łączenie się ze sobą krajów wchodzących do europejskiego związku integracyjnego, które doprowadzi do tego, że związek ten w relacji do otoczenia krajów nieczłonkowskich stanie się pewną całością, a kraje członkowskie jego częściami;

Przesłanki integracji europejskiej

- **Przesłanki bezpieczeństwa zewnętrznego i wewnętrznego** – od starożytności; potrzeba a nawet konieczność znalezienia w miarę najbardziej uniwersalnego sposobu zapobiegającego konfliktom międzynarodowym i wpływającego stabilizująco lub odstraszająco na nieprzyjazne otoczenie;
- **Przesłanki ekonomiczne** - dopiero w XVIII w. wraz z wykształceniem się systemu kapitalistycznego w Europie:

Przesłanki integracji europejskiej

- powojenne zniszczenia – odbudowa i modernizacja gospodarki; rozpad kolonializmu;
- nowe wyzwania ekonomiczne – rozwój sił wytwórczych; pogłębianie międzynarodowego podziału pracy – zadania nie dla pojedynczych krajów.

■ Przesłanki polityczne i społeczne -

- Europa Zachodnia po II wojnie światowej – utrata pozycji centrum świata na rzecz USA;
- Silna pozycja partii komunistycznych (Francja, Włochy); obawy przed odrodzeniem się nacjonalizmu;
- Europa Wschodnia – obóz państw demokracji ludowej;
- ZSRR – militarne zagrożenie.

Motywy integracji europejskiej

- **Uniwersalne** - wzmocnienie pozycji ugrupowania krajów wobec otoczenia oraz stabilizacja oddziaływania na otoczenie;
- **Partykularne** - chęć wykorzystania haseł integracyjnych i samej integracji do osiągnięcia przez niektóre państwa europejskie celów nacjonalistycznych;

Warunki integracji europejskiej

■ Założenia do warunków:

- ☐ Tylko kraje wysoko rozwinięte (spełniające dodatkowe warunki) są w stanie zorganizować efektywnie funkcjonujące ugrupowanie integracyjne państw i ich społeczeństw;
- ☐ Nie są w stanie tego uczynić kraje słabo rozwinięte ekonomicznie i cywilizacyjnie;
- ☐ Otwartą sprawą pozostaje kwestia integracji międzynarodowej krajów wysoko rozwiniętych z krajami słabo rozwiniętymi – doświadczenie europejskie sugeruje taką możliwość;

Warunki integracji europejskiej

1. **SĄSIEDZTWO** - międzynarodowa integracja regionalna dotyczy przede wszystkim krajów sąsiadujących ze sobą.
2. **WYSOKI POZIOM** - kraje organizujące ugrupowanie integracyjne muszą się charakteryzować wysokim poziomem rozwoju ekonomicznego i cywilizacyjnego - więzi ekonomiczne i pozaekonomiczne.
3. **OGRANICZONE ZASOBY ALE POTENCJAŁ EKONOMICZNY** - wysoki poziom technicznym i organizacyjnym, ale zasobowo ograniczone: liczba ludności, zasoby naturalne, wielkość rynku, wielkość terytorium.

Warunki integracji europejskiej

4. SPADEK POZYCJI WOBEC OTOCZENIA - nawet po spełnieniu powyższych warunków, kraje Europy Zachodniej nie podjęłyby próby integracji swych gospodarek i sfer życia społecznego, gdyby ich pozycja nie spadła po II wojnie.
5. MOTYWACJA - w Europie Zachodniej po II wojnie wystąpiła silna motywacja w kierunku integracji ekonomicznej - nie dopuszczenie do konfliktu między krajami ugrupowania.

Modele integracji

- **Koncepcja Europy federacyjnej i ponadpaństwowej** – tzw. Stanów Zjednoczonych Europy; najstarsza po II wojnie światowej, której twórcami byli J. Monnet, R Schuman, R. Plevén;
- **Koncepcja konfederacyjna** zwana „Europą Państw” oraz „Europą Ojczyzn”, zaprezentowana na początku lat 60-tych przez Ch. De Gaulle’a;

Modele integracji

- **Koncepcja funkcjonalna** - opracowana przez D. Mitrany; przedstawiona w latach 40-tych i 20 lat później rozwinięta przez H. B. Haasa;
- **Koncepcja komunikacyjna** – przedstawiona na początku lat 60-tych przez K. Deutscha i L. Lindberga; bliska koncepcji konfederacyjnej;

Modele integracji

- **Koncepcja federacji europejskiej na mocy traktatu konstytucyjnego** - który podzieli suwerenność między Unię Europejską a państwa narodowe; wg byłego ministra spraw zagranicznych Niemiec J. Fischera;
- **Koncepcja integracji a' la carte** (A. Dahrendorf) uznająca swobodę dziedzin integracji poszczególnych państw, jako alternatywne rozwiązanie.

Suwerenność a bezpieczeństwo w integracji europejskiej

- W koncepcja Stanów Zjednoczonych Europy po II wojnie pojawił się **nurt ponadnarodowy**;
- **Suwerenność** postrzegano wówczas w kategoriach bezpieczeństwa całości ugrupowania i jego obywateli, a w przyszłości całości Europy niż w odniesieniu do suwerenności państw;
- Po sukcesie federalistów – EWWiS ,kroki w kierunku **odejścia od metody federalnej na rzecz funkcjonalno-konfederalnej**;

Plany integracji regionalnej po II wojnie światowej

- **1947** – unia celna (Belgia, Holandia i Luksemburg)
- **1948** – pakt brukselski (Beneluksu i Francja, Wlk. Brytania)
- **1947** – plan Marshalla (pomoc krajom Europy Zachodniej w odbudowie gospodarczej)
- **1948** – OEEC (partnerem USA w realizacji planu Marshalla)
- **1949** – Rada Europy
- **1949** – NATO
- **1960** – OEEC – przekształcenie w OECD
- **1950** – Plan Schumana (idee stworzenia planu budowania federacji europejskiej, której spoiwem będzie pojednanie francusko-niemieckie)
- **1951** – EWWiS
- **1957** – EWG i Euratom
- **1992** – UE

Okresy integracji politycznej w Europie

■ Integracja gospodarcza:

- ☐ preferencyjne porozumienia handlowe,
- ☐ strefa wolnego handlu,
- ☐ unia celna,
- ☐ jednolity rynek,
- ☐ unia gospodarczo-walutowa,
- ☐ pełna integracja polityczna.

Okresy integracji politycznej w Europie

- **Okres od traktatu brukselskiego z 1948 do traktatu z Maastricht z 1993** - wprowadzono Wspólną Politykę Zagraniczną i Bezpieczeństwa;
- **Okres od 1992 do 1994** - w którym główną rolę instytucji gwarantującej bezpieczeństwo odgrywała Unia Zachodnioeuropejska (UZE);
- **Okres od 1995 do 1998** - to kształtowanie się w ramach NATO Europejskiej Tożsamości Bezpieczeństwa i Obrony (ETBiB);
- **Okres od 1999** - w którym wprowadzono Europejską Politykę Bezpieczeństwa i Obrony (EPBiO).

Różnice między ETBiO a EPBiO

Wyszczególnienie	Europejska Tożsamość Bezpieczeństwa i Obrony	Europejska Polityka Bezpieczeństwa i Obrony
Umieszczenie instytucjonalne	W ramach NATO	W ramach UE
Podstawowy wymiar	Militarny, zapobieganie kryzysom	Polityczny, nadanie wyrazistości NATO
Prowadzenie działań	Wykorzystanie zasobów NATO	Korzystanie z własnych zasobów UE; nowe instytucje: Komitet Polityki i Bezpieczeństwa, Komitet Wojskowy, Sztab Wojskowy
Stosunek do Stanów Zjednoczonych	Przyjacielski, pełne zaangażowanie Stanów Zjednoczonych w Europie	Rywalizacja, ograniczenie zaangażowania Stanów Zjednoczonych w Europie
Udział państw trzecich	Względy geograficzne, członkowie NATO nie będący w UE: Turcja, Norwegia, Islandia	Formalne członkostwo

Na czym polega mechanizm współzależności?

- Mechanizm współzależności, oparty głównie na sferze gospodarki tworzy skuteczny mechanizm gwarantujący bezpieczeństwo.
- Model tworzenia współzależności został wykorzystany nie tylko w stosunkach Wspólnoty Europejskiej, ale także w stosunkach z krajami trzecimi;
- Jest to skuteczna metoda „eksportu” rozwiązań demokratycznych w polityce i mechanizmów rynkowych w gospodarce.